Correctievoorschrift VWO

2019

tijdvak 1
maandag 06 mei
07.30 - 10.30 uur

Papiamentu

Inzenden scores
Verwerk de scores van alle kandidaten in het bijgeleverde programma Wolf.
Zend de gegevens uiterlijk dinsdag 28 mei 2019 elektronisch naar het ETE.

Het correctievoorschrift bestaat uit:
1 Regels voor de beoordeling
2 Algemene regels
3 Vakspecifieke regels
4 Een beoordelingsmodel

1 Regels voor de beoordeling

Het werk van de kandidaten wordt beoordeeld met inachtneming van de artikelen 30, 31 en 32 van het Landsbesluit eindexamens vwo-havo-vsbo d.d. 23-06-2008, PB 2008 no 54.
Voor de beoordeling zijn de volgende passages van bovenvermelde artikelen van het Landsbesluit van belang:

1 De directeur doet het gemaakte werk met een exemplaar van de opgaven, de beoordelingsnormen en het proces-verbaal van het examen toekomen aan de examinator. Deze kijkt het werk na en zendt het met zijn beoordeling aan de directeur. De examinator past de beoordelingsnormen en de regels voor het toekennen van scorepunten toe die zijn gegeven door het ETE (Examenbureau).
2 De directeur doet de van de examinator ontvangen stukken met een exemplaar van de opgaven, de beoordelingsnormen, het proces-verbaal en de regels voor het bepalen van de score onverwijld aan de gecommitteerde toekomen.
3 De gecommitteerde beoordeelt het werk zo spoedig mogelijk en past de beoordelingsnormen en de regels voor het bepalen van de score toe die zijn gegeven door het ETE (Examenbureau).
4 De examinator en de gecommitteerde stellen in onderling overleg het aantal scorepunten voor het centraal examen vast.
5 Komen zij daarbij niet tot overeenstemming, dan wordt het aantal scorepunten bepaald op het rekenkundig gemiddelde van het door ieder van hen voorgestelde aantal scorepunten, zo nodig naar boven afgerond.

2 Algemene regels

Voor de beoordeling van het examenwerk zijn de volgende bepalingen van toepassing:

1 De examinator vermeldt op een lijst de namen en/of nummers van de kandidaten, het aan iedere kandidaat voor iedere vraag toegekende aantal scorepunten en het totaal aantal scorepunten van iedere kandidaat.
2 Voor het antwoord op een vraag worden door de examinator en door de gecommitteerde scorepunten toegekend, in overeenstemming met het beoordelingsmodel. Scorepunten zijn de getallen 0, 1, 2, .., n, waarbij n het maximaal te behalen aantal scorepunten voor een vraag is. Andere scorepunten die geen gehele getallen zijn, of een score minder dan 0 zijn niet geoorloofd.
3 Scorepunten worden toegekend met inachtneming van de volgende regels:
  3.1 indien een vraag volledig juist is beantwoord, wordt het maximaal te behalen aantal scorepunten toegekend;
  3.2 indien een vraag gedeeltelijk juist is beantwoord, wordt een deel van de te behalen scorepunten toegekend, in overeenstemming met het beoordelingsmodel;

3.3 indien een antwoord op een open vraag niet in het beoordelingsmodel voorkomt en dit antwoord op grond van aantoonbare, vakinhoudelijke argumenten als juist of gedeeltelijk juist aangemerkt kan worden, moeten scorepunten worden toegekend naar analogie of in de geest van het beoordelingsmodel;

3.4 indien slechts een voorbeeld, reden, uitwerking, citaat of andersoortig antwoord gevraagd wordt, wordt uitsluitend het eerstgegeven antwoord beoordeeld;

3.5 indien meer dan een voorbeeld, reden, uitwerking, citaat of andersoortig antwoord gevraagd worden, worden uitsluitend de eerstgegeven antwoorden beoordeeld, tot maximaal het gevraagde aantal;

3.6 indien in een antwoord een gevraagde verklaring of uitleg of afleiding of berekening ontbreekt dan wel foutief is, worden 0 scorepunten toegekend, tenzij in het beoordelingsmodel anders is aangegeven;

3.7 indien in het beoordelingsmodel verschillende mogelijkheden zijn opgenomen, gescheiden door het teken /, gelden deze mogelijkheden als verschillende formuleringen van hetzelfde antwoord of onderdeel van dat antwoord;

3.8 indien in het beoordelingsmodel een gedeelte van het antwoord tussen haakjes staat, behoeft dit gedeelte niet in het antwoord van de kandidaat voor te komen.

4 Het juiste antwoord op een meerkeuzevraag is de hoofdletter die behoort bij de juiste keuzemogelijkheid. Voor een juist antwoord op een meerkeuzevraag wordt het in het beoordelingsmodel vermelde aantal punten toegekend. Voor elk ander antwoord worden geen scorepunten toegekend. Indien meer dan een antwoord gegeven is, worden eveneens geen scorepunten toegekend.

5 Een fout mag in de uitwerking van een vraag maar een keer worden aangerekend, tenzij daardoor de vraag aanzienlijk vereenvoudigd wordt en/of tenzij in het beoordelingsmodel anders is vermeld.

6 Een zelfde fout in de beantwoording van verschillende vragen moet steeds opnieuw worden aangerekend, tenzij in het beoordelingsmodel anders is vermeld.

7 Indien de examinator of de gecommitteerde meent dat in een examen of in het beoordelingsmodel bij dit examen een fout of onvolkomenheid zit, beoordeelt hij het werk van de kandidaten alsof examen en beoordelingsmodel juist zijn. Hij dient de fout of onvolkomenheid wel mede te delen aan het ETE. Het is niet toegestaan zelfstandig af te wijken van het beoordelingsmodel. Met een eventuele fout wordt bij de definitieve normering van het examen door het ETE rekening gehouden.

8 Scorepunten worden toegekend op grond van het door de kandidaat gegeven antwoord op iedere vraag. Er worden geen scorepunten vooraf gegeven.

9 Het cijfer voor het centraal examen wordt als volgt verkregen.
Eerste en tweede corrector stellen de score voor iedere kandidaat vast. Deze score wordt meegedeeld aan de directeur.
De directeur stelt het cijfer voor het centraal examen vast op basis van de regels voor omzetting van score naar cijfer. Dit cijfer kan afgelezen worden uit omzettingstabellen die beschikbaar worden gesteld na bepaling van de definitieve cesuur door het ETE.

3 Vakspecifieke regels

Voor het vak Papiamentu VWO zijn de volgende vakspecifieke regels vastgesteld:

1 Teksten met vragen

1.1 Bij de beoordeling van antwoorden op open vragen worden, gelet op de aard van de opgaven, geen punten afgetrokken voor spelfouten. Voor idiomatische en grammaticale oneffenheden geldt hetzelfde, tenzij het antwoord er minder juist of zelfs fout door wordt.

1.2 Bij enkele open vragen wordt aangegeven dat de kandidaat zich aan een bepaalde antwoordlengte moet houden. Indien de kandidaat bij een dergelijke vraag een antwoord geeft dat inhoudelijk volledig goed is en dat strikt, dus zonder enige overschrijding, binnen de gegeven antwoordlengte valt, *kan* daarvoor een extra deelscore van 1 scorepunt toegekend worden. Dit wordt in het beoordelingsmodel aangegeven.

2 Samenvatting

2.1 De beoordeling van de samenvatting geschiedt aan de hand van een overzicht van de in de opdracht gevraagde informatie-elementen.

2.2 Bij het toekennen van het aantal scorepunten aan de informatie-elementen dient gelet te worden op de inhoud, samenhang en formulering:

- Inhoud: de informatie-elementen dienen inhoudelijk correct te worden weergegeven.
- Samenhang: indien de kandidaat een aantoonbaar onjuist verband legt tussen twee informatie-elementen, dienen aan één van beide, afhankelijk van de gemaakte fout, geen punten te worden toegekend.
- Formulering: de weergave van de informatie-elementen moet begrijpelijk zijn voor een lezer die de uitgangstekst niet kent.

2.3 Voor spelfouten worden geen punten afgetrokken. Hetzelfde geldt voor idiomatische en grammaticale oneffenheden, tenzij een inhoudselement er minder juist, minder volledig of zelfs fout door wordt.

2.4 Het is de kandidaat toegestaan het genoemde maximumaantal woorden in de samenvattingsopgave met 10% van het aantal toegestane woorden te overschrijden. Indien door de kandidaat het aantal toegestane woorden met meer dan 10% wordt overschreden, worden voor de grotere overschrijding per vijf woorden 2 scorepunten afgetrokken. Zie verder het beoordelingsmodel.

Voor dit centraal schriftelijk examen Papiamentu VWO eerste tijdvak 2019 kunnen maximaal 49 scorepunten worden behaald. Het examen bestaat uit een tekst met 17 vragen en een tekst met een samenvattingsopdracht.

4 Beoordelingsmodel

Vraag	Antwoord	Scores

Aan het juiste antwoord op een meerkeuzevraag wordt 1 scorepunt toegekend.
Alle open vragen moeten in het Papiamentu beantwoord zijn.
De antwoorden op de open vragen dienen uiteraard beoordeeld te worden op basis van hetgeen in Algemene regels 2.3.3 vermeld wordt.

Teksto 1 Haña fama ku mérito di otro

1 **maximumscore 2**
Twee van de volgende drie voor elk 1 punt:
2, 4, 6

2 **B**

3 **B**

4 **maximumscore 2**
- kasnan di moda oksidental 1
- pa gana plaka / pa hasi ganashi / ku meta ekonómiko/komersial 1

5 **B**

6 **A**

7 **D**

8 **B**

9 **B**

10 **maximumscore 4**
Voorbeelden van een juist antwoord:
- Ta trata di modèl/peñá di hende muhé kabei krin/peper 1
- ku un hende blanku/oksidental a/ta kue/fia/imitá, 1
- pa hasi manera ta e mes a krea esaki / i e ta risibí elogio p'é. / i ta konsider'é inovativo. 1

- Indien inhoudelijk juist antwoord in niet meer dan 30 woorden 1

11 **maximumscore 2**
Voorbeelden van een juist antwoord:
- Hende ta usa/kambia elemento/ekspreshon/paña/adorno kultural 1
- sin balorá/respetá (regla di / norma i balor di) e (otro) kultura. 1

NB: Alleen de eerste 20 woorden beoordelen.

Vraag	Antwoord	Scores

12 maximumscore 3

Voorbeelden van een juist antwoord:

- Un muhé di koló / Un muhé ku aparensia afrikano / Un muhé ganes 1
- no ta lusi / no ta konsiderá bunita / no ta konsiderá bistí adekuá 1
- ku paña asina inferior. / ku paña asina 'étniko'. 1

OF:

- Ta diskriminá / Ta menospresiá 1
- muhé ku aparensia afrikano / muhé di desendensia afrikano 1
- ku paña asina inferior. / ku paña asina 'étniko'. 1

NB: Alleen de eerste 20 woorden beoordelen.

13 maximumscore 3

frase	funshon
1 Hopi ...	*(konstatashon) al gegeven*
2 Riba ...	afirmashon
3 Pero ...	negashon
4 Otro ...	refutashon

14 maximumscore 3

ponensia	korekto	inkorekto
1	X	
2	X	
3		X
4		X
5	X	

Indien 5 kruisjes juist *3*
Indien 4 juist *2*
Indien 3 of 2 juist *1*
Indien minder dan 2 juist *0*

15 maximumscore 2

- ophetivo 1
- serio 1

16 maximumscore 3

3, 4, 9

NB: Beoordeel alleen de eerste 3 nummers.
Ken 1 deelscorepunt toe per correct genoemd nummer.
De nummers hoeven niet in deze volgorde genoteerd te zijn.

17 D

Vraag	Antwoord	Scores

Teksto 2 Pulchi di felisidat

18 maximumscore 17

In een goede samenvatting (170 woorden) moeten de volgende informatie-elementen opgenomen zijn. Verdeling van de deelscorepunten over de verschillende elementen is hierbij aangegeven. Het onderstaande zijn voorbeelduitwerkingen. ***Uitwerkingen in andere bewoordingen met gelijke strekking zijn uiteraard ook mogelijk.***

fenómeno i pregunta sentral ***(max 2p)***

- Nos ta guli pulchi pa kualke kapricho. / Awendia, pa kada un dep tin un diagnóstiko i un remedi. 1
- Kisas nos ta usa remedi kontra problema mental muchu fásil? / Akaso nos ta sikiatrisá tur nos dolónan i problemanan di e manera akí? 1

opinion di eksperto relashoná ku pregunta sentral ***(max 2p)***

- Eksperto ta haña ku sí. / ta haña ku ta sikiatria di salon. 1
- Pa kualke mínimo momento infelis, nos ta kore bai spesialista. / Nos ta hasi kada inkomodidat mesora un enfermedat. 1

faktor ku ta kondusí na e fenómeno ***(max 3p)***

- Nos sosiedat a bira un wea di preshon. / Tur hende ta na kareda pa alkansá mas, mihó i rápido. 1
- Ta mira e kantidat enorme di estímulo di medio sosial 1
- komo un di e kousanan mas grandi di strès (serka hopi hende moderno). / Medio sosial por hasi hende hopi intrankil i infelis. 1

alternativa ***(max 3p)***

- (Pero) sosiegu i sierto otro kos básiko ta masha importante pa bo mente / pa nos funshonamentu. 1
- Nos serebro mester di restrikshon. 1
- I tin biaha e kosnan masha práktiko i opvio ta solushon (pa nos problema)./ No mester pèrdè e solushonnan simpel for di bista. 1

kontrariedat ***(max 3p)***

- Tur sikiatra ta mira benefisio di remedi korekto. 1
- Sinembargo, (of vergelijkbaar woord) 1
- nan ta mira e limitashonnan tambe. / mester tene kuenta ku tur e otro faktornan tambe. 1

OF

- Remedi korekto por kita e rantnan skèrpi di un problema, / Felisidat kímiko por ta nèt e kapa di protekshon ku bo (alma) tin mester. 1
- Pero 1
- tur e otro kosnan den un hende su bida tambe ta konta. / semper mester wak e konteksto. 1

Vraag	Antwoord	Scores

konklushon ***(max 4p)***

- (Konklushon ta ku) e faktibilidat ku tin asina tantu énfasis riba dje aworakí, pa gran parti ta un ilushon. / Semper lo tin faktor ku nos no tin influensia riba dje. 1
- Hustamente tristesa i sufrimentu hopi biaha ta siña bo lès intenso. 1
- Kada ken ta purba dil ku difikultat i miseria na su propio manera. 1
- Insiguridat ta parti di bida. / Esei ta e úniko pulchi ku nos tur tin ku guli. 1

Regeling met betrekking tot woordgrensoverschrijding (170 woorden) van de samenvatting

Tel het exacte aantal woorden. Voor de eerste overschrijding met 17 woorden dienen geen scorepunten te worden afgetrokken. Voor elke volgende overschrijding dienen per 5 woorden steeds 2 scorepunten te worden afgetrokken tot een maximum van 17 scorepunten.
De toepassing van de aftrekregeling kan nooit leiden tot een negatieve score bij deze samenvattingsopgave. De minimumscore voor de opdracht is 0.

Schematisch:

t/m 187 woorden:	*0 scorepunten aftrek*
188 - 192:	*2 scorepunten aftrek*
193 - 197:	*4 scorepunten aftrek*
198 - 202:	*6 scorepunten aftrek*
203 - 207:	*8 scorepunten aftrek*
208 - 212:	*10 scorepunten aftrek*
213 - 217:	*12 scorepunten aftrek*
218 - 222:	*14 scorepunten aftrek*
223 - 227:	*16 scorepunten aftrek*
228 wrd en meer:	*17 scorepunten aftrek*